

Julia. ff. de Testib. tenet etiam Bartol. in leg. Notionem. §. Instrumentor. ff. de Verbor. signific. & idem disponit. lex 9. tit. 16. partit. 3. In causis verò criminalibus testes debent esse 20. annorum: text. est in leg. in testimonium. ff. de Testib. & ibi Bart. Et communiter DD. & hodiè de jure Regio debent esse 25. annorum: text. est in dict. leg. 9. tit. 16. partit. 3. licet in minori ætate faceret indicium, ut in leg. Inviti. ff. de Testib. & ibi DD.

27 Item dixi, quòd tales testes debent esse liberi: & ita debet intelligi, & suppleri ista nostra lex. & adde, quòd sufficeret, quòd sint in quasi possessione libertatis, si communiter reputabatur liberi tempore quo fuerunt adhibiti in testes: text. est in leg. 1. Cod. de Testam. & ibi Gloss. ordinaria, & communis opinio: & idem disponit leg. 9. in fin. tit. 1. partit. 6. & facit text. cum materia, in leg. Barbarius. ff. de Offic. Prætoris. Quod singulariter intellige isto modo: Nam si loquimur in testamento in scriptis, & de eo fuit facta publica scriptura, benè valet, & probat, quia non requiritur publicatio, ut infra suo loco videbimus: & idem est si non esset confecta publica scriptura, vel privata; nam licet postea requiratur depositio testium, & publicatio, tamen deponunt tantum de facto proprio, hoc est, de recognitione sigilli, & non de tenore, & substantia testamenti: Item, depositio sua refertur ad illud tempus, quo testes requiruntur pro substantia & forma testamenti, unde merito valet: & ita debet intelligi text. in dict. leg. 1. Cod. de Testam. & in effectu ita tenet ibi Gloss. ordinarij, Bald. Paul. & communiter alij DD. licet sic non declarent. Si verò loquimur in testamento nuncupativo: tunc, si de eo est confecta publica scriptura coram Tabellione, in qua est scriptus servus in testem, qui communi opinione reputabatur liber, similiter valet: & tenet, quia non requiritur ejus depositio, nec testificatio: si verò de eo non est confecta publica scriptura, sed testator coram testibus expressit voluntatem suam, & aliquis eorum reperiat servus, tunc non valet neque tenet: quia tota virtus, & substantia testamenti debet probari per testes deponentes de tenore ejus, & voluntate defuncti: & tempore depositionis, requiritur habitas in teste, argumento text. in leg. Ad testium. §. Conditionem. ff. de Testam. & in leg. 3. §. Dua. versic. Finge. ff. de Carbo. edit. ideò, si illo tempore reperitur servus, vel inhabilis, non potest deponere, neque valet testamentum ex defectu probationis: & in

(p) Testes testamento adhibitos etiam hodiè de jure Regio rogatos esse debere, contra Domini mei Gomez sententiam tenent Gregor. in leg. 1. tit. 1. part. 6. verb. Rogados. Burg. de Paz hic. num. 50. & sequentib. Menchac. de Success. creation. §. 13. num. 64. & 65. Sed nihilominus Domini mei sententia verissima est, scilicet, hodiè jure Regio testes testamento adhibitos non debere esse rogatos: quam etiam tenet Palacios Rub. num. 66. cum sequentib. aserens, sufficere testes esse præsentem

expresso ita tenet Bald. Paul. & magis communis opinio in dict. leg. 1. Cod. de Testament. quod est benè notandum secundum eos: & idem est in teste habente quemlibet alium defectum, ut quia sit infamis, excommunicatus, vel aliàs inhabilis, & communi opinione reputaretur habilis tempore testamenti. Ex quibus resultat dubium necessarium, an Religiosi, & Fratres Minores possint esse testes? Et præsuppono, quòd in quolibet negotio possunt esse testes cum licentia Abbatis vel superioris cum non reperiantur prohibiti: ita Specul. in tit. de Testam. §. 1. versic. Item excipitur Monachus. num. 19. Gloss. in Authent. de Monachis. cap. Cogitandum. column. 1. alia in Authent. Si testis. Cod. de Testibus. Bald. in leg. Quoniam liberi. Cod. de Testib. Felin. in cap. Cum Nuntius. de Testib. licet ibi Abb. teneat, quòd possit sine aliqua licentia: Et expressè, quòd in testamentis possint esse testes, tenet Bald. in leg. 1. Cod. de Sacros. Eccles. colu. 14. & quest. 10. idem Bald. in Authent. Ingressi. cod. tit. & ibi Jas. col. 2. idem Jas. in leg. Hac consultissima. Cod. de Testam. pen. column. Sed ego hoc intelligo, cum licentia superioris, in testamento in scriptis tempore, testamenti, in nuncupativo tempore depositionis: ita tenet Faber in §. Testes. Institut. de Testament. Clericus autem potest esse testis, tam in testamentis, quam in aliis actibus, etiam sine licentia Episcopi, vel superioris. Ita Felin. notabiliter in cap. Cum Nuntius. de testib. 2. column. Qui benè loquitur.

Item dixi, quòd tales testes debent esse rogati, non verò fortuiti, vel transeuntes: cujus ratio est, quia illa rogatio inducit quamdam attentionem ad actum gerendum: ut in dictis juribus, & in Authent. Rogati. Cod. de Testib. Quod tamen intelligo de jure communi: tamen hodiè de jure Regio non requiruntur rogari in testamento in scriptis, nec in testamento nuncupativo: in scriptis, probat clarè ista nostra lex, quæ ponit, & dinumerat solemnitates necessarias, & requisitas in eo, inter quas non ponitur ista, quòd testes sint rogati: & fortè potest esse ratio, ne per tam levem solemnitatem subvertantur testamenta, quæ post mortem testatoris restaurari non possunt: Item etiam, quia alia solemnitas adducitur, scilicet, quòd in tali testamento interveniat Tabellio, &c. In nuncupativo, probat Lex Ordinamenti supra allegata, quæ ponit solemnitates ejus, inter quas non ponitur ista: de quo dicitur infra suo loco. (p)

Item dixi, quòd ipse testator & testes debent esse

30 esse subscripti: quia omnes debent se subscribere infra scripturam testamenti: ut in leg. Hac consultissima. Cod. de Testament. & in ista nostra leg. In aliis verò actibus, & instrumentis, non requiritur talis subscriptio partium vel testium, de lege communi, quia non reperitur expressum: ita probat text. in Authent. de Hered. & falc. cap. 2. §. 1. versic. Si verò absum. collat. 1. & ibi Gloss. ordinarij. & communiter DD. text. in Authent. de Instrument. cautela, & fide. cap. Sed & si instrumenta. collat. 6. & ibi etiam Gloss. ordinarij. & communiter DD. probat etiam theoria, & doctrina Innocent. in cap. 1. de His, quæ fiunt à prælat. sine consen. cap. ubi dicit, quòd subscriptio numquam est necessaria, nisi in casibus à jure expressis: idem Innocent. in cap. Cum dilectus. in fin. de Fide Instrum. & ibi Abb. & communiter DD. idem Abb. in cap. 1. eodem tit. 3. column. idem Abb. in cap. Cum Joannes. eod. tit. Bald. in leg. 1. Cod. Ad Vellei. Paul. de Cair. in leg. fin. §. fin. eod. tit. idem Paul. in leg. Jurisgenium. §. Quod ferè. ff. de Pact. Neque obstat, text. in leg. Contractus. Cod. de Fid. Instrument. quia loquitur in contractu in scriptis redacto in scriptura privata, secundum Paul. ibi. 3. column. num. 6. & communiter DD. Contrarium tamen determinat expressè lex 54. tit. 18. 3. partit. imò, quòd requiratur subscriptio omnium: hodiè tamen de jure novo requiritur subscriptio partium, non tamen testium: ita disponit Pragmatica hujus Regni. fol. 192. lib. Pragmaticarum.

31 Item adde circa prædicta, quòd si testator nesciat scribere, debet adhiberi octavus testis, qui pro eo subscribat testamentum: text. est in dict. leg. Hac consultissima. versic. Quòd si litteras. Cod. de Testament. hodiè autem per nostram legem non requiritur, quòd adhibeatur alius octavus testis, sed unus ex aliis septem testibus potest subscribere pro ipso testatore, & pro aliis testibus, qui nesciunt scribere. (q) Pulchrum tamen dubium est: Si in illo casu sufficiat unica subscriptio testis, quam faciat pro se & pro omnibus aliis? Et videtur,

licet rogati non sint, quia eo ipso rogati intelliguntur, ut in leg. Domitius. ff. de Testament. hancque opinionem tenent Castill. hic, verb. No haga fe. column. Matienz. qui latè eam prosequitur, & defendit in leg. 1. glos. 8. & in leg. 1. glos. 2. num. 3. tit. 4. lib. 5. Recopil.

(q) Idem tenet Matienz. alios referens in leg. 2. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glos. 2. num. 3. & vide. leg. 1. tit. 1. partit. 6. & ibi Gregor. glos. 9. in fine. Burg. de Paz hic. num. 1179. Quod non solum in testamento in scriptis locum habet, sed in nuncupativo etiam, quia in eo testator, si scribere scit, se debet subscribere, ut tenent Gregor. in leg. 2. tit. 1. part. 6. glos. 2. Burg. de Paz hic. num. 1089. & 1097. Boer. decis. 165. Covarrub. in cap. Cum esses. in nova impresione. num. 1. de Testam. quos refert, & sequitur Matienz. in leg. 1. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glos. 3. num. 7. cum sequentib. Quæ opinio vera est, & in praxi tenenda, probaturque in Pragmatica de Alcalà, quæ est lex 13. tit. 25. lib. 4. Recopilat. quæ disponit, quòd in quolibet instrumento publico debet intervenire partis subscriptio.

(r) Et ita tenet Matienz. num. 3. Burg. de Paz hic. num. 1083. & viginti casus, in quibus testium subscriptiones non requiruntur, refert Menchac. de Successionum creatione. §. 14. num. 19. & sequenti.

quòd sic, quia quando plura testamenta, contractus, vel dispositiones, etiam diversarum personarum, fiunt in aliqua scriptura, vel sine ea, sufficiunt soli septem testes, & unica tantum solemnitas pro omnibus: quia in solidum cuilibet videtur attributa, argument. text. in leg. Scire debemus. ff. de Verbor. obligat. ubi habetur, quòd si quis stipulatur ab alio plures & diversas res, sufficit una sola responsio & promissio debitoris pro omnibus, quia cuilibet rei videtur responsio & promissio applicata: text. etiam in leg. Titia. §. fin. eod. tit. text. in leg. Si quis ex argentariis. §. Si initium. ff. de Edendo. ubi disponitur, quòd solemnitas posita in capite libri vel scripturæ, videtur repetita in omnibus contractibus, actibus, & capitulis ejus: text. in leg. Accipientis. ff. de Auctor. tutor. ubi, unica voce potest tutor, vel curator auctoritatem præstare pluribus actibus: & in expressò istam sententiam, & conclusionem tenet Bartol. in leg. Patris & filii ff. de Vulg. & pup. fin. quest. & ibi Bald. Paul. Imol. & communiter Moderni. Sed certè ista sententia & conclusio est vera de jure communi; verum hodiè, attenda nostra lege, ego teneo contrarium; cum formaliter dicat, quòd etiam si unus subscribat pro alio, requiruntur octo subscriptiones realiter distinctæ: & ista est veritas (r)

Item adde, quòd in tali testamento in scriptis 32 requiritur, quòd testes ponant signa sua, modò fiat in scriptura publica, modò privata: ita probat textus in dict. leg. Hac consultissima. ibi: Omnibus simul offerre signandam, & subscribendam. & prædicta lex partit. hodiè tamen ista solemnitas non requiritur in testibus per istam nostram legem, sed tantum in Tabellione: & adde, quòd si omittatur, vitatur testamentum: quia quando aliquid, quod est de forma & substantia actus omittitur, semper vitatur: text. est in leg. Cum hi. §. Si prætor additus. ff. de Transact. & in specie in nostro casu de quo loquimur est textus expressus, in leg. Si unus. Cod. de Testament. ubi disponitur, quòd omnes solemnitates requisitæ in testa-

mento sunt æquales, & qualibet earum deficiente, vitiatum & annullatur testamentum; & ad hoc summé notat, & commendat ibi Bald. & communiter DD. (s)

33 Item dixi, requiri quod uno eodemque die, tempore, & contextu, coram testibus testator dicat, illud esse suum testamentum: text. est in dict. leg. Hac consultissima. ibi: Uno eodemque die, ac tempore. & in versic. Sed licet. cujus verba sunt: Sed licet alio tempore dictatum, scriptumve proferatur testamentum, sufficit uno tempore, eodemque die, nullo actu extraneo interveniente, testes omnes, videlicet simul, nec diversis temporibus scribere, signareque testamentum. & ibi notat Bartol. Angel. Paul. Salicet. & communiter DD. Ex quibus inferitur, quod si uno die vel tempore, coram duobus vel tribus testibus testator dixit, & declaravit, illud esse suum testamentum, & postea alio die vel tempore idem dixit coram aliis, non valebit testamentum, quia deficit prædicta solemnitas unitatis temporis: (t) Cujus ratio est, quia non sunt contestes ejusdem actus, sed singulares. Et adde, quod ista eadem solemnitas hodiè requiritur, quia licet in nostra lege non ponatur, tamen sufficit dicere, quod requirantur septem testes, quia necessariò intelligitur quod sint contestes. Itá probat text. in leg. Denuntiasset. §. Quid tamen. ff. Ad leg. Jul. de Adult. text. in leg. Qui sententiam. Cod. de Pœnis. ibi: In unum conspirante, concordanteque rei finem, &c. text. in cap. Licet causam. versic. Quamquam. de Probat. text. in cap. Bona memoria. el. 1. vers. Contra. de election. text. in cap. Cum dilectus. vers. Et si tres. eod. tit. & sic hodiè ista solemnitas est necessaria, cujus ommissio vitietur testamentum: & certè est vera & necessaria intelligentia ad nostram legem.

34 Item adde, quod in tali testamento in scriptis requiritur, quod nomen hæredis scribatur manu propria testatoris, si scit scribere; & si nesciat scribere, sufficit scribere per alium: text. est in dict. leg. Hac consultissima. Cod. de Testament. Sed postea de jure novo statutum est, quod isto casu teneatur nuncupare nomen hæredis voce propria coram testibus: text. est in leg. Jubemus. Cod. de Testament. Sed postea de jure magis novo reducimur ad Legem antiquam, qua dispositum, quod sufficiat scribere per alium: text. est in Authent. Et

non observato. Cod. de Testam. text. in Authent. Ursus. largit. cap. Quia verò ante. collat. 9. & in expresso ita tenet, & declarat Glos. ordinar. in dict. leg. Hac consultissima. Cod. de Testament. in glos. 4. & ibi communiter DD. tenet etiam Bartol. in dict. leg. Jubemus. finalib. verb. Cod. de Testament. & ibi Bald. penult. column. Cyn. Salic. & communis opinio. Faber. in §. Possunt. Inst. de Testam. fin. column. & ita probat & disponit lex 2. tit. 1. 6. partit. & ita debet intelligi ista nostra lex.

Item adde, quod in testamento in scriptis ultra prædictas solemnitates requiritur publicatio: Pro cujus perfecta declaratione resolutivè dico, quod aut testamentum in scriptis fit in scriptura privata, manu ipsius testatoris, vel alterius; aut fit in scriptura publica, manu Tabellionis: Si fit in scriptura privata, non probat, nec facit fidem de per se, sed requiritur publicatio: Quæ fit hujusmodi. Primò, hæres, vel alius qui prætendat probabile jus, vel interesse, debet petere à iudice, quod publicetur, & redigatur in publicam formam: Et si objiciatur, qualiter quis potest dicere, & asserere quod est hæres scriptus, vel prætere probabile interesse, cum testamentum sit factum in scriptis, clausum, & sigillatum: Respondebo, quod satis est, quod per conjecturas, vel per confessionem testatoris, vel alterius qui potuit scire, & per famam illud præsumatur, & opinetur, & super hoc juramentum præstet: ita probat text. in leg. 3. Cod. Quemadmod. testament. aper. & ibi communiter DD. per quem ita tenet Glos. ordinar. in leg. 1. ff. eod. tit. & ita Bartol. & communiter DD. Confirmatur etiam per textum, & ejus doctrinam, & regulam generalem. in leg. Thesaurus. ff. Ad exhibendum: ubi dicitur, quod in causis summaris, & non maximi præjudicii, probatur interesse per juramentum, attenta qualitate personæ: & ibi notat, & commendat Bartol. & communiter alii DD. Imò, etiam quis non scriptus in testamento, sed præteritus, vel exheredatus, potest petere à iudice ut aperiatur, & publicetur testamentum, quia sua interest, ut possit dicere testamentum nullum, vel agere querela inofficiosi testamenti, vel quovis alio remedio sibi competenti: ita Bald. dicens, esse notabile, in leg. 2. in fin. ff. Quemadmod. testament. aper. licet possit adire ab intestato, tamquam si nullum esset factum vel scriptum testamentum: ut dixi in materia præ-

(s) Vide Azev. in leg. 2. tit. 4. lib. 5. Recopilat. num. 17. Matienz. ibid. glos. 2. num. 4. Tell. Fernand. hic. 5. part. num. 6. Greg. Lopez in leg. 4. tit. 1. part. 6. verb. Escribir.

(t) Hujus etiam opinionis fuit Matienz. in dict. leg. 2. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glos. 2. num. 4. ad medium. Spin. in suo Specul. Testamentor. in 1. part. Rubrica. num. 12. Qui num. 13. rectè declarat, quod ad approbationem testamenti (hoc est Otorgamiento) rectè dici, unico tantum contextu testamentum fieri debere; secus verò quantum ad contenta, & disposita in testamento; quia quantum ad hæc bene recipit intervallum, & uno die incipi potest, & per plures alios interpolatum finire.

teritionis filii. Secundò, debent citari illi quorum interest quod testamentum non valeat, scilicet venientes ab intestato: argument. text. in leg. 1. §. Denunciare. ff. de Inspici ventre. text. in leg. 2. ff. Quibus ex caus. in poss. eat. text. in leg. In causa. la. 1. versic. Causa. ff. de Minorib. text. in leg. De unoquoque. ff. de Re judicat. text. in leg. 2. 4. & 5. ff. de Natalib. rest. text. in leg. final. Cod. Si per vim vel alio modo: text. in leg. Si quando. Cod. de Inoffic. testam. text. capitalis & generalis in leg. Nam ita Divus. ff. de adopt. & in expresso ita tenet à Bartol. Bald. Paul. & communiter DD. in leg. 2. Cod. de Testament. tenet etiam Bald. post Antiquos, in leg. 2. ff. Quemadmod. testam. aper. Circa quod bene nota, quod si pars citanda est certa, requiritur certa & specifica citatio ejus: aliàs verò si incerta, vel plures venientes ab intestato, sufficit citatio incerta & generalis eorum; argument. text. in leg. Sed si pupillus. §. Proscribere. ff. de Institoria. ita etiam tenet & declarat Bald. in dict. leg. 2. Cod. de Testament. 2. colum. 6. quæst. Tertio requiritur, quod testes compareant coram iudice, & recognoscant subscriptiones & signa cum juramento, & deponant, se esse rogatos à testatore, & quod coram eis dixit, illud esse testamentum ejus: & ad hoc testes possunt cogi iudicis officio: text. est in leg. Cum ab initio. ff. Quemadmod. testament. aper. text. in leg. 2. eod. tit. text. in leg. Hac consultissima. §. Si quis autem. in fin. Cod. de Testament. & ibi communiter DD. Quarto requiritur, quod postea iudex interloquendo pronuntiet, dictas attestaciones redigi in publicam formam ad perpetuam rei memoriam, & quod eis detur plena fides. Et in summa, ista est forma publicationis testamenti in scriptis, quam particulariter de jure confirmavi: & eam tenent, & ponunt DD. in locis allegandis: Specul. in titul. de Instrum. & hic. §. Ostenso. num. 34. versic. Et nota quod testamento. Bartol. in leg. 2. ff. Quemadmod. testament. aper. & ibi communiter DD. idem Bartol. in leg. 1. §. Si quis neget. eod. tit. & ibi etiam communiter DD. Petr. Cyn. Jacob. Butr. Bartol. Bald. Salic. Paul. Alexand. Jason. & Philip. Corn. in leg. 2. Cod. de Testam. Faber, notabiliter in §. Sed cum aliquis. Inst. de Testam. column. 2. Innocent. in cap. fin. de Fide Instrument. & ibi Abb. & Felin. & probat & confirmat lex 3. tit. 7. partit. 6. Unde, periculosum est facere testamentum in

scriptis; quia si aliquis testis moriatur ante dictam recognitionem & publicationem, vel aliqua solemnitas deficiat irritatur testamentum. (u)

Secundò casu principali, quando testamentum in scriptis fit in scriptura publica manu Tabellionis, plures tenent, quod etiam requiratur publicatio, & aliàs sola scriptura non facit fidem, quia Tabellio non potest fidem neque auctoritatem præstare de his, quæ sunt scripta & continentur in prædicta scriptura clausa & signata, cum non venerint in notitiam ejus; nec verè dicere & asserere, quod ante eum ita voluit & disposuit testator. Sed contrarium est tenendum, imò, quod tale testamentum valeat & teneat, & probet sine aliqua publicatione: quia satis est quod Tabellio dederit fidem, & interposuerit suam auctoritatem implicite, quando testator dixit coram eo & testibus, quod illud erat testamentum ejus, & Tabellio hoc asserat & affirmet; quia tunc statim potest aperiari testamentum, & valent & probant in eo contenta, absque publicatione. Ista est Glossa singularis & ordinaria, licet sic non declaret, in leg. 2. ff. Quemadmodum testam. aper. in verb. Publicum. quam ibi summé notat & commendat Bartol. & Joan. de Imol. & illam reputat singularem Paul. de Castr. in leg. 1. Cod. de Testam. final. column. & notat etiam & commendat ibi Bald. Salic. & alii DD. Idem Bald. & commun. DD. in leg. Omnium eod. tit. Paul. in leg. Jubemus eod. tit. reputat etiam singularem Jason. in leg. 2. column. 1. eod. tit. & in leg. 2. Cod. de Honor. possess. secundum Tabulas. column. 2. numer. 3. notat etiam & commendat Bald. in leg. final. Cod. de Fideicom. column. 3. ubi bene loquitur, & ibi Jason. in quæst. Abb. in cap. fin. de Fid. Instrum. fin. column. & quæst. (x) Et secundum hoc debet intelligi, & extendi ista nostra lex, ut non requiratur publicatio, quando testamentum in scriptis fit cum Tabellione; & ideò meritò non ponitur illa solemnitas inter alias in hac lege requisitas.

Pulchrum tamen, & subtile dubium est, an hodiè in nostro Regno, stante ista Leg. 3. Tauri, posit fieri testamentum in scriptis manu & scriptura privata, secuta postea legitima publicatione, de qua supra dictum est? Et videtur quod sic: Primò, quia probationes sunt ampliandæ, & non restringendæ, ut in leg. 1. ff. de Testib. & in leg. Admonendi. ff. de Jurejur. & in leg. In bona fidei. Cod.

(u) Bartol. in leg. 2. in principio. ff. Quemadmodum testamentum aperiuntur. Casi. cons. 67. columna 2. lib. 3. Roland. cons. 36. column. 1. & per totum. Hi omnes tenent, quod si unus testis, vivo testatore, vel post ejus mortem ante aperturam testamenti præmoriatur, corrueat tale testamentum: & vide Porci. in §. 1. column. 3. in fin. Inst. de Testament.

(x) Id etiam resolv. Gregor. Lopez in leg. 1. tit. 1. part. 6. verb. Otrosi, & latius in leg. 3. tit. 2. eadem partit. verb. Deben inquirir. Monterr. in Praxi. fol. 175. part. 1. in medio. Azev. in leg. 2. tit. 4. lib. 5. Recopilat. num. 16. Matienz. ibid. glos. 4. num. 2.

Cod. de Rebus cred. cum similib. ergo valet etiam hodiè testamentum *in scriptis* sine Tabellione, secuta publicatione; & solum requirit ista lex quod interveniat Tabellio, ad hoc ut testamentum valeat sine publicatione, siquidem factum sine Tabellione, manu & scriptura privata, non negat ista lex quod valeat & teneat, secuta legitima publicatione, sicut valeret de jure communi; maxime cum juris correctio sit evitanda. Secundò, quia vertitur publica utilitas in eo quod testamenta conserventur, & non irritentur: text. est in *leg. Gallus. §. Quid si. ff. de Liber. & posthum.* & ibi tenet Gloss. ordinar. in verb. *Utilitate.* Bald. Paul. & alii Doct. dicentes, esse singulare, & alibi melius non probari: probat etiam text. in *leg. Vel negare. ff. Quemadmodum testam. aper. text. in leg. 2. Cod. Ut in possession. legatorum. text. in leg. In testamentis. ff. de Regul. jur. ergo testamentum valet etiam hodiè manu & scriptura privata, secuta publicatione. Tertio, facit ista nostra Lex 3. Tauri, quam subtiliter pondero, nam dicit, quod si dicta testamenta non contineant in nostro Regno prædictam solemnitate testium, sint nulla: & sic cautè non dicit, nec repetit de Tabellione; quasi velit, quod sine eo coram testibus potest fieri, secuta publicatione, sicut de jure communi: & per consequens, si lex requireret pro forma, id fieri coram Tabellione, certè lex diceret & reiteret illam formam, sicut repetit testes.*

39 Sed his non obstantibus, ego teneo contrariam sententiam, imò, quod nullo modo valeat testamentum *in scriptis* sine Tabellione: (y) Primò, quia ista lex ponit formam & solemnitate, quæ debet adhiberi in testamento *in scriptis*, in qua expressè dicit, quod *interveniat Tabellio*: ergo sine eo non valet: quia quando lex plura requirit pro perfectione, & consumatione alicujus actus, omnia censentur esse de forma & substantia ejus, adeò quod si aliqua deficit, corrumpit & annullatur totus actus: text. in *leg. Cum hi. §. Si prator aditus. ff. de Transact.* quem ad hoc notat, & commendat ibi Bartol. & communiter DD. text. in *leg. Constitutionibus. ff. Ad Municipalem. text. in leg.*

(y) Et idem probat text. in *leg. 2. tit. 4. lib. 5. Recopilat. & Cifuent. hic. num. 2. Perez in leg. 6. tit. 1. lib. 3. Ordinament. column. 796. Spin. in Speculo testamentor. in 2. part. Rubric. num. 31. Tell. Fernand. hic. 5. part. num. 1. Mench. & Azeved. in leg. 2. tit. 5. lib. 5. Recopilat. num. 21. Mench. de Successionum creation. lib. 2. §. 15. num. 17. & latius lib. 3. §. 21. num. 21. versic. Sed verior. Covarrub. in cap. Cum esses. num. 1. de Testament. Matienz. in dict. leg. 2. Novæ Recopilat. glos. 4. num. 3. & 6. Sed contrariam sententiam, scilicet, hodiè per legem nostram in testamento *in scriptis* non exigi Tabellionem, tenuerunt Castill. hic. verb. *Testamento cerrado.* Palacios Rub. num. 14. & 23. & 52. & 55. Burg. de Paz num. 129. & concl. 2. num. 1028. Gregor. Lopez in leg. 1. tit. 1. part. 6. verb. *Otrosi decimos: & leg. 3. tit. 2. part. 6. verb. Deben. & in leg. 4. verb. Escripto. eod. tit. & Partita,* Quorum opinio posset defendi, quoties in loco ubi testamentum fit *in scriptis*, non reperiretur Tabellio, & testator adeò morbo oppressus esset, ut Tabellionem inquirere, aut expectare non posset, ut rectè advertit Matienz. ubi supra, qui latè, simul cum aliis hujus opinionis authoribus, contrariæ opinionis authorum fundamentis latissimè satisfacit.*

Julianus. §. Sed si quis rem. vers. Mutata. ff. Ad exhibendum. text. in *leg. Qui per salutem. ff. de Jurejur. text. in leg. Magis puto. §. Non passim. & per totam legem,* maxime in §. *Si es alienum. ibi: Nullam esse venditionem, nullumque decretum. ff. de Rebus eorum. text. in leg. Qui Roma. §. Flavius. ff. de Verb. oblig.* ubi ostendit, etiam si sit actus pius & favorabilis. Secundò, quia dictio *cum*, de sui propria significatione conjungit, & accipitur augmentativè; ita probat text. in *leg. Si quis inquilinos. §. Si ita legatum. ff. de Legatis 1. & ibi Bartol. & communiter DD. text. in leg. Si cui. la 2. eod. tit.* Sed ista nostra lex dicit: *Con un Escribano publico*: ergo conjungit istam solemnitate cum aliis: & ad veritatem conjunctivæ, vel copulativæ utraque pars debet esse vera, licet ad veritatem disjunctivæ, vel alternativæ sufficit unam partem esse veram: text. est in *leg. Si ita quis stipuletur. ff. de Verbor. obligat. text. in leg. Si quis ita stipulatus fuerit. eod. tit. text. in leg. Si heredi. ff. de Condit. Insti. text. in leg. Lucius. la 2. ff. de Hered. Insti. text. in §. penult. Insti. de Hered. Insti.* Tertio, quia ista nostra Lex Tauri, ponit clausulam irritativam testamenti, si prædictæ solemnitates non serventur, in quantum dicit, quod *si aliter testamentum fiat, sit nullum*: ergo aliqua earum deficiente, annullatur testamentum: ita probat text. in *leg. Ad testium. §. Conditionem ff. de Testament. & ibi Glos. & communiter DD. & tenet notabiliter, melius quàm alibi, Bald. in leg. 1. ff. de Liber. & posthum. & ibi Alexand. & Modern. Idem Alexand. & Moderni in leg. Hac consultissima. Cod. de Testament. Quartò & similiter, facit ista nostra lex, quam notabiliter pondero, in quantum dicit, quod *in testamento in scriptis sint octo subscriptiones & signum Tabellionis*: sed hoc signum non posset esse, si non interveniret Tabellio: ergo requiritur pro forma. Neque obstat si respondeas, quod benè requiritur Tabellio ut valeat tamquam scriptura publica, non tamen ut non possit sine eo valere tamquam scriptura privata, & valeat, secuta publicatione: Quia respondeo, quod cum lex hoc non dicat neque*

declaret, sed pro forma & solemnitate testamenti *in scriptis* expressè requirat Tabellionem, non valebit sine eo, etiam secuta publicatione.

41 Neque obstat primum fundamentum pro contraria parte adductum: Quia respondeo, quod procedit quando lex non restringeret probationes expressè, ut in nostro casu facit, per rationes prædictas. Neque obstat etiam secundum fundamentum: Quia licet testamentum sit actus pius & favorabilis, tamen forma in eo requisita omnino est servanda. Neque obstat etiam tertium fundamentum de nostra lege, quod videtur arguentius, in quantum dicit, quod *si testamenta non habuerint prædictam solemnitate testium, non valeant*, & non dicit, nec repetit de Tabellione: Quia subtiliter respondeo, quod ista nostra lex supra tractavit de multiplici voluntate & forma testamentorum, scilicet *nuncupativi, in scriptis, filiorum cæci, & codicillorum*; in quorum quolibet requiritur propria & distincta forma, non tamen in omnibus requiritur Tabellio: ideo dicit postea lex, quod *si non habuerint prædictam solemnitate testium, non valeant*, ut comprehenderet omnia superiora testamenta de quibus locuta fuerat, & non expressit de Tabellione, quia in omnibus testamentis non requiritur, sed tantum in testamento *in scriptis*; & fortè si nostra lex expressisset de Tabellione, aliquis intelligeret, quod indistinctè

omnibus in testamentis requiretur, quod est falsum: ideo tantum expressit de solemnitate testium, quæ omnibus pertinet. (z)

Item quero, an in testamento *in scriptis* requiratur dies, mensis, & annus, in quo fuit celebratum? Et videtur dicendum, quod sic: ita probat text. in *leg. 2. §. Diem. ff. Quemadmodum testam. aper.* ubi dicitur, quod quando petitur testamentum *in scriptis* aperi & publicari, debet dari copia sine die & Consule, ut non fabricetur falsitas: ergo præsupponit, quod debet continere diem, mensem, & annum: & per illum text. ita Bald. in *Authent. Quod sine. Cod. de Testament. fin. column. penultim. quest.* ubi etiam facit textus, & ibi Salic. column. 2. num. 6. & ibi etiam Jason. column. final. in *fin. Alexand. cons. 123. column. 4. volum. 1. & cons. 76. penult. column. 3. volum.* probat etiam text. in *leg. 3. Cod. Quemadmodum testam. aper. text. in Authent. de Testament. imperfect. & cap. Nos igitur omnia collar. 8. text. in leg. penult. tit. 2. partit. 6. Confirmatur etiam ratione, quia aliàs non posset constare in qua ætate illud fecisset testator: Item etiam, quia si fieret aliud testamentum, non posset constare, quod eorum est posterius, ut illud valeat: Contrarium tamen probat textus in *leg. Hac consultissima. Cod. de Testament. & in leg. Jubemus. eod. tit.* ubi ponitur forma, & solemnitas testa-*

(z) Hanc responsionem seu solutionem impugnat Matienz. hac ratione: quia posset Legislator omnia comprehendere, si solum dixisset: *Si præfata solemnitates quoquo modo defecerint, sit actus nullus*: & aliam assignat solutionem in *leg. 2. tit. 4. lib. 5. Recopilat. glos. 4. num. 5. Respondens*, ideo illa verba: *Si no tuvieren la dicha solemnidad de testigos, &c.* prædictam Tabellionis solemnitate seu interventionem comprehendere, quia cum Tabellio loco testis adhibeatur, juxta textum in *leg. Dominus Labeo. juncta glos. ultim. ff. de Testament. & ibi Bartol. num. 3. & text. in leg. Hac consultissima. §. Sed quia. Cod. Qui testamenta facere possunt*, juncta Glos. verb. *Activam*: mirum non est, si his verbis tantum fuerit usus Legislator. Nec oberit si dicatur, Tabellionem loco testis haberi ubi agitur de probando actum per testes: secus ubi agitur de probando actum per instrumentum, ut in specie nostra; quia tunc inter testes non connumeratur, juxta notata per Glossam, & DD. in dict. leg. *Hac consultissima.* Nam respondere licebit, quod quamvis Tabellio numero testium ad validitatem actus requisitorum non computetur, lex tamen ultra testes in scriptura requisitos habuit considerationem ad Tabellionem, quem loco unius, imò & duorum testium computavit; ut in hac lege probatur: ex qua id expendit Covarrub. in cap. *Cum esses. num. 2. de Testament. & alii relati à Matienz. ubi supra.* Verum hæc Matienz. responsio ex eo convincitur; quia si vera esset, sequeretur, idem Tabellionis requisitum desiderari ad validitatem codicillorum, & testamenti nuncupativi: cum illa verba: *Si no tuvieren la dicha solemnidad de testigos*, comprehendant Tabellionem, ut ipse voluit, qui testis appellatione continetur, & referant deinde ad multiplicem voluntatem formam testamentorum, prout ex ipsis colligitur. ibi: *Los quales dichos Testamentos, y Codicilos, si no tuvieren la dicha solemnidad de testigos, mandamos que no hagan fe en Juicio, ni fuera de él*: Verum hoc est falsum, quia in testamento nuncupativo Tabellio non desideratur ad ejus validitatem, ut docet idem Matienz. & communiter receptum testatur in *leg. 1. tit. 4. lib. 5. glos. 7. num. 1. & probatur expressè ex illo textu. ibi: T si lo bicere sin Escribano publico, que sean ahi a lo menos cinco testigos.* nec in codicillis Tabellio requiritur, ut constat ex dict. leg. 1. Quare defendendo Domini mei solutionem, respondendum censeo Matienz. oppositioni: non semper legislatores posse comprehendere omnes articulos, ut in *leg. Non possunt omnes articuli. ff. de Legibus*: ideoque singula singulis esse referenda: prout in simili legem nostram interpretatur Azeved. in *leg. 2. tit. 4. lib. 5. num. 9.*